

pirajo, dostikrat pa tudi ovirajo, zato se ne more vsak predmet izpopolniti ali razviti po svoji naravi. Jednako tudi umetnik ni vselej sposoben, da bi svoj lepi predmet umeval, izdeloval in naposled tudi dovršil po njegovem bistvu, temveč zavira ga ali premalo znanje, premala spretnost, nedostatna tehnika, preslaba tvarina i. dr. Predmet se v takih slučajih ni mogel prosto razrasti, dovršiti in pokazati, in zato ni lep.

Tudi je treba poštovati za naš zakon, da je nekak splošni vir vsega lepega proizvajanja bodisi v prirodi, bodisi v umetnosti, življenje. Življenje pa ima svojo pot, po kateri se začne, raste in dopolnjuje; vse je kvarljivo, kar je ovira ali zadržuje. Zato ustvarja priroda s svojimi živimi močmi najlepše proizvode, kadar ima potrebno prostost, rekli bi skoro, kadar ima potrebnega prostora, da se razvija, razširja in javlja.

Kjer je gozd pregost, da je drevo drevesu za napotje, ne more biti drevje lepo. Ako ne daš cvetlici na oknu dovolj pro-

stora, se ne razraste lepo. Ako nimajo živalski in tudi človeški udje prilike, da se prosto gibljejo in razvijajo, ne bo bitje nikdar lepo. O umetniku lahko rečemo, da zna tem manj prosto ustvarjati svoje lepe predmete, čim manj duha in sposobnosti ima. Pravi umetniški dar, prava zmožnost pa mu daje ono prostost, s katero se čim dalje bolj bliža lepim proizvodom.

Prostosti je nasprotna prisiljenost. Ne samo umetni proizvodi imajo nešteto krat to napako, tudi prirodni predmeti trpé, kakor smo rekli, zaradi protivne sile. Kadar nimajo prostora, nimajo solnca, nimajo hrane, tedaj živa bitja hirajo in niso lepa. Kadar na umetnika delujejo napačni nazori, strasti, nesreča in neljubi dogodki v življenju, tedaj ne more njegov duh delovati prosto, in njegovi proizvodi ne morejo biti lepi. Sicer bomo pa o tem še govorili kolikor toliko, ko bomo razpravljali o prirodni in umetni lepoti. Za tukajšnji namen je dovolj, da smo določili in označili zakon. (Dalje.)

Risal Fr. Dobnikar.

Ženska emancipacija.